

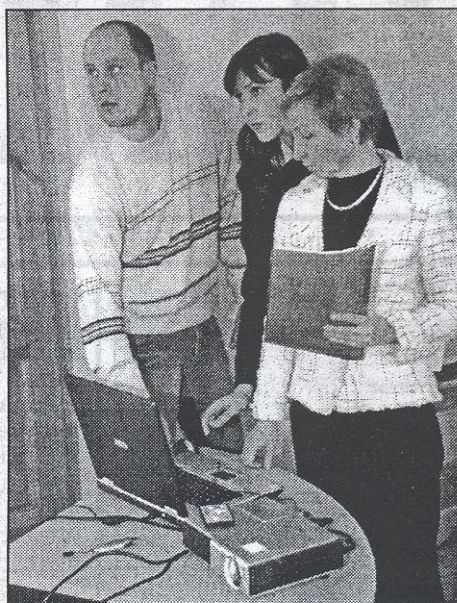
Grāfu pils — gaišas ieceres

Pils komplekss... Tā ir Krāslavas vislielākā vērtība un nedziestoša rēta. Bija laiks, kad mūsu pilsētu dēvēja par Latgales Šveici. Unikālā vēstures un arhitektūras pieminekļa ar seno dendroloģisko parku uzplaukums pienākas uz XVIII - XIX gadsimtu, bet līdz ar XX gadsimta sākumu un līdz pat tā beigām iestājās grāfu Plāteru radīto grandiozo būvju izlaupīšanas, pamestības un sabrukuma periods. Pils, grāfu bibliotēka, citas kompleksa ēkas gāja bojā ne jau no laika zoba, bet gan tāpēc, ka padomju ierēdņi noniecināja arhitektūras un vēstures mantojumu, kas neiekļāvās komunisma cēlāju ideoloģijas rāmjos.

Pilsētas vecie iedzīvotāji nekad neinteresēja vadošos partijniekus, kuriem Krāslava vienmēr kalpoja par tramplīnu karjeras augsmei. Tiesa, tolaik pilsētā tika veikta celtniecība, tikai steigā uzbūvētās "hruščovkas" un paneļu daudzstāvu nami nekad, pat pēc visrūpīgākās rekonstrukcijas nevarēs pretendēt uz arhitektoniskām vērtībām. Tāpēc Krāslavas galvenā perle bija un paliks pils komplekss, baznīcas un saglabātā pilsētas senā centra daļa.

Ieilgušais pārejas perioda sabrukuma laiks atstāja skarbu zīmogu unikālās apdzīvotās vietas gleznainajos Daugavas krastos jaunāko laiku vēsturē. Bijušo pilsētas vadītāju likumsakarīga atstādināšana no amata, kuri centās steidzīgi izpārdot pilsētas īpašumu, darīja galu vispārējai depresijai. Mēs sagaidījām to laiku, kad noticējam savu ievēlēto varasvīru godīgumam. Par apstiprinājumu tam kļuva informatīvais seminārs "Krāslavas gaišā pils — vakar, šodien un rīt". Atklājot svarīgo pasākumu, mērs Mečislavs Lukša

centrālo kāpņu remonts, uzbūvēts skatu laukums, bet vietējā patriotisma mācību demonstrēja filmas "Renesanse" un "Krebsar". Virsmežniecība palīdz sakārtot zaļos apstādījumus vecajā parkā, kuru pēdējā laikā bieži apmeklē atpūtnieki. Ar laiku te būs arī slēpošanas trase.

Ļoti svarīgās problēmas apspriešana noritēja uz ilūziju un reālo iespēju robežas. Ir zināms, ka zem guloša akmens ūdens netek... Tagadējai Krāslavas domei nekādā ziņā nevar pārmest bezdarbību. Pašvaldības speciālisti Ināra

uzsvēra grāfu Plāteru mantojuma īpašo nozīmīgumu jau pilsētas tuvākajā perspektīvā. Krāslavas nākotne noteikti ir saistīta ar tūrisma attīstību. Novada domes vadītājs uzsvēra: tūristu augošā plūsma uz Latgali ir saistīta ar viesu īpašu interesi par vēstures un mākslas vērtībām, pie kurām pilnīgi pamatoti pieskaitāms arī pils komplekss, kas jau no gaidījies atdzimšanu.

Gan Dzintra Bukeviča, valsts kultūras inspekcijas Krāslavas rajona galvenā inspektore, gan Alla Lomanovska, Krāslavas vēstures un mākslas muzeja speciāliste, gan Liesma Markova, SIA "Arhitektoniskās izpētes grupa" pārstāve, runāja par nepieciešamību un iespējām atjaunot grāfu Plāteru pili. Saglabāts daudz dokumentu, ar kuru palīdzību var veikt visu ēku pilnvērtīgu rekonstrukciju un mākslas vērtību restaurāciju. Šajā sakarā tika uzsvērts, cik svarīgi ir piesaistīt sabiedrības uzmanību valsts nozīmes vēstures un mākslas objektiem. Sākums ir: tuvojas nobeigumam altāra šedevru restaurācija Romas katoļu baznīcā. Hipotēku banka organizēja pilsētnieku sestdienas talkas vecajā parkā. Ar analogisku iniciatīvu pastāvīgi uzstājas arī novada dome, kas rod atbalsi īstu pilsētas patriotu sirdīs.

Ne mazāk svarīga nozīme ir valsts līmeņa svētkiem un teatralizētām izrādēm pie pils, kas kļuvušas par labu tradīciju. Aktivitāti sākuši izrādīt arī vietējie uzņēmēji, un tagad jau tiek veikts parka akmens žoga,

Dzalbe un Andris Rukmans iepazīstināja semināra dalībniekus ar pils kompleksa ilgtermiņa koncepciju līdz pat 2016. gadam. Savu ieguldījumu programmas risināšanā dod arī Tūrisma informācijas centrs, par ko klausītājiem ziņoja Inta Lipšāne. Piemēram, Baltijas valstu "Ezeru zemes" velomaršrutu attīstības projekta realizācijas gaitā vecajā parkā parādījās mūsdienīgas mazās arhitektūras formas. Vēl lielākas iespējas paver Eiropas Savienības Kopienas iniciatīvu programmas *Interreg* kārtējais projekts "Jaunas pārrobežu iniciatīvas kultūrvēsturiskā mantojuma apsaimniekošanā Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas pierobežas teritorijā". Projekta vadītāja Ināra Dzalbe informēja, ka Eiropas līdzekļu piesaistīšana dažiem pasākumiem, tajā skaitā projekta dokumentācijas sagatavošanai ir reāla. Turpretim pils restaurācijas sākums pagaidām ir ideju līmenī. Ja pašreizējie sapņi gūs realitātes aprises, tad perspektīvā pils kompleksa kalnā tiks atvērtas mākslinieku un amatnieku darbnīcas, tūristu atpūtas un apkalpošanas vietas, uz turieni, iespējams, tiks pārvietots Tūrisma informācijas centrs.

Līdz plašai diskusijai, kas bija pieteikta programmā, lieta diemžēl nenonāca. Vienīgais vecās krāslaviešu paauzdes pārstāvis Mihails Rustamovs vēltīgi mēģināja uzzināt par grāfu bibliotēkas ēkas likteni. Fakts acīmredzams: labi izreklamētais un sagatavotais pasākums

neizraisīja dzīvu interesi pilsētas iedzīvotājos. Tikai tas nav iegāns sarūgtinājumam. Ir daudz labu ieceru un eksperimentu. Pils kompleksa atjaunošanas entuziastu grupa jau strādā, un nav šaubu, ka tālākais darbs pie ļoti svarīgā projekta būs rezultatīvs.

ATTĒLOS: uzstājas Liesma Markova; semināra darba moments; iespējamās pils restaurācijas interjera skice.

Aleksejs GONČAROVŠ

